



O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI
SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI
INSON RESURSLARI VA MAHALLA
TARAQQIYOTNI BOSHQARISH
INSTITUTI



Ro'yxatga olindi: № BD- <u>60410600</u> 2024 yil "10" 08		"TASDIQLAYMAN" SamDU rektori: <u>R.I. Xalmuradov</u> 2024 yil " " "
--	---	--

BANKLARDA BUXGALTERIYA HISOBI
fanidan
FAN DASTURI

Bilim sohasi:	400000 – Biznes, Boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	410000 – Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi:	60410600 – Bank ishi

Samarqand-2024

Fan/modul kodli	O'quv yili	Semestr	ECTS – Kreditlar
BBH14S10	2023-2026	IV	5
BBH14S10	2026-2027	V	5
Fan/modul turi	Ta'lim tili	Haftadagi dars soatlari	
Majburiy	O'zbek	6	
Fan nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Umumiy (soat)
1. BANKLARDA BUXGALTERIYA HISOBI	60 66	90 84	150 150

Fanning maqsadi (FM)

1. FANNING MAZMUNI

Fanni o'qitishdan maqsad – mazkur yo'nalishda tahsil olayotgan talabalarga banklarda buxgalteriya metodi va amaliyoti sohasida chuqur kasbiy bilimlar va zaruriy o'quv malakasini shakllantirishdir.

Fanning vazifasi – Banklarda buxgalteriya hisobi fanining predmeti va metodi, uning ahamiyati va roli haqida chuqur bilimlarga ega bo'lish; moliyaviy hisob fanining nazariy, uslubiy va amaliy masallari har taraflama o'rganish; banklarda uxgalteriya va uning hisobining tashkil etilishi, buxgalter kuzatishning mohiyati, turlari dasturi – uslubiy va tashkiliy masallari o'rganish: Banklarda buxgalteriya jarayonlarini kuzatish malumotlari svodklash va guruhlash xamda uning natijalarini statistik jadvallarda ifodalay olish; taqsimot qarorlarini tuzish va tahlil qilish usullarini egallash; makro va mikro iqtisodiy ko'rsatkichlar haqida chuqur tasavvurga ega bo'lish; mehnat resurslarining mohiyati, nazariy va amaliy masallari mehnat resurslarini baholash yo'llarini bilish, ilmiy va tajribaviy gepotizalarni xisoblash to'g'risida tasavvurga ega bo'lishni ta'minlash hamda ular asosida hulosalar chiqarish bo'yicha ko'nikmalar xosil qilishdan iborat.

Fan mazmuni
II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)
II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)

IV SEMESTR

M1	Banklarda buxgalteriya hisobi»fanning predmeti va vazifalari Fanning predmeti va vazifalari. «Banklarda buxgalteriya hisobi» fanining boshqa fanlar bilan bog'liqligi.
M2	Tijorat banklarida buxgalteriya hisobining tashkil qilinishi Tijorat banklarining faoliyati va unda buxgalteriya hisobining o'rni. Bank buxgalteriya hisobining maqsad va vazifalari. Banklarda buxgalteriya hisobini yuritishning metodologik va huquqiy asoslari. Bank buxgalteriya hisobining asosiy qoidalar. Bank buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobotning ahamiyati va foydalligi.
M3	Banklarning hisob-operatsion bo'limi va uning vazifalari. Bank hisob-operatsion bo'limining tuzilishi. Bank buxgalteriya xodimlarining vazifalari. Front-off s va Bek-off s dan iborat bo'lgan bank buxgalteriya apparatining xususiyatlari
M4	Banklarning hisobvaraqlar rejasi va uning tuzilishi Bankning hisobvaraqlar rejasi. Hisobvaraqlar rejasi tuzilishi va ragamlanishi. Bank operatsiyalarini buxgalteriya yozuvlarida aks ettirish tartibi. Balansdan tashqaridagi hisobvaraqlar va ularning xususiyatlari. Bank balans va uning tuzilishi.
M5	Banklarda analitik va sintetik hisobning yuritilishi Analitik va sintetik hisob to'g'risida umumiy tushuncha. Analitik hisob (Yordamchi kitob) va uning materiallari. Mijozlarga shaxsiy hisobvaraqlardan ko'chirma berish tartibi. Hisobga olib borishning sintetik usuli (Bosh kitob) va uning materiallari. Buxgalteriya hisobidagi xato yozuvlarni tuzatish.
M6	Tijorat banklarida hujjatlashirish, hujjatlar aylanishi, bank nazorati va uning turlari Banklarda hujjatlashirish ishlarining tashkil etilishi. Hujjatlar va ularning turkumlanishi. Banklarda ish kuni va hujjatlar aylanishining tashkili qilinishi. Ichki bank nazorati va uning turlari. Bank operatsiyalarini amalga oshirishda javobgarlik. Hujjatlar yig'majidi va uni shakllantirish tartibi. Hujjatlarini saqlash tartibi
M7	Tijorat banklarida mijozlarga depozit hisobvaraqlar ochish va yopish tartibi Bank hisobvaragi va uning turlari. Bank hisobvaragi bo'yicha shartnoma va uning tarkibi. Hisobvarag' ochish uchun taqdim qilinadigan hujjatlar. Mijozlarga shaxsiy hisobvaraqlar ochish tartibi. Mijoz hisobvaragi bo'yicha operatsiyalarni o'tkazish tartibi. Chet el valyutisidagi depozit hisobvaraqlarni ochish tartibi. Hisobvaraqlarning qayta rasmiylashtirilishi va boshqa banka o'tkazish tartibi. Hisobvaraqlarni yopish tartibi.
M8	Naqd pulsiz hisob-kitoblar, ularning hisobi va rasmiylashtirish tartibi

	O'zbekistonda naqd pulsiz hisob-kitoblar, ularning mazmuni va tashkil qilish tamoyillari. Naqd pulsiz hisob-kitob shakllari. To'lov topshiriqnomalari bo'yicha hisob-kitoblar, ularning mazmuni, hisobi va rasmiylashtirilishi. To'lov talabnomasi bo'yicha hisob-kitoblar, ularning rasmiylashtirilishi va hisobga olinishi obga olinishi va rasmiylashtirilishi. Inkasso topshiriqnomalari bo'yicha operatsiyalarning hisobi va rasmiylashtirilishi. Cheklar bilan hisob-kitob qilish tartibi, rasmiylashtirilishi va hisobi. Plastik kartochkalarning turlari va ular bilan operatsiyalar o'tkazish tartibi.
V SEMESTR	
	Qimmatli qog'ozlar bo'yicha operatsiyalar hisobi
M19	Tijorat banklari tomonidan chiqariladigan qimmatli qog'ozlar hisobi. Bank tomonidan sotib olingan qimmatli qog'ozlar hisobi. Qimmatli qog'ozlari bilan investitsiyaviy vositalilik operatsiyalari hisobi. Qimmatli qog'ozlar bilan anderrayting operatsiyalari hisobi.
	Banklararo hisob-kitoblarni tashkil qilish, yuritish tartibi va hisobi
M10	Banklararo hisob-kitoblarning mazmuni. Tijorat banklarining vakillik hisobvoraqlari ochish tartibi. Elektron to'lovlar tizimi, uning funksiyalari va tamoyillari. Hisob-kitob markazi va uning faoliyatining tashkil etilishi. Bir banka qarashi fi'liallar o'rtasidagi hisob-kitoblarning tashkil etilishi.
	Tijorat banklarida mijozlarga kassa xizmatini ko'rsatish tartibi va ularning hisobi
M11	Tijorat banklarda kassa ishlarining tashkil etilishi. Kirim kaasa operatsiyalari, ularni hisobga olish va rasmiylashtirish. Kassaning chiqim operatsiyalari, ularning hisobi va rasmiylashtirilishi. Naqd pul zaxirasi bo'yicha operatsiyalar hisobi. Mijozlarning naqd pul tushumini inkassatsiya qilish operatsiyalarini hisobga olish. Pul almashirish shahobchalarida kirim va chiqim kassa operatsiyalari hisobini tashkil etilishi. Bank binosidan tashqarida joylashgan mintabanklarda kassa operatsiyalarining buxgalteriya hisobi.
	Tijorat banklarida kreditlash operatsiyalarining rasmiylashtirilishi va hisobi
M12	Qisqa muddatli kredit operatsiyalarining tashkil etilishi. Kredit hisobvoraqi va uning turlari. Kredit operatsiyalari bo'yicha hisobvoraqlarni ochish va raqamlash tartibi. Kredit berish operatsiyalarining hisobi. Kreditlarni qaytarish operatsiyalarining hisobi. Kreditlar bo'yicha foizlarni hisoblash va ularning hisobi. Uzoq muddatli kreditlash operatsiyalarining rasmiylashtirilishi va hisobi.
M13	Tijorat banklarida faktoring va lizing operatsiyalari hisobi

	Faktoring operatsiyalari va ularning tashkil etilishi. Faktoring operatsiyalarining buxgalteriya hisobi. Lizing operatsiyalari to'g'risida umumiy tushuncha. Lizing operatsiyalarining buxgalteriya hisobi.
	Bank ichki operatsiyalarining hisobi
M14	Asosiy vositalar hisobining tashkil etilishi. Amortizatsiya hisoblash tartibi. Asosiy vositalarni hisobdan chiqarish tartibi. Kam baholi va tez eskiruvchi buyumlar hisobi. Moddiy qimmatliklarni ombordan berish va ulardan foydalanish hisobini yuritish.
	Bank daromadlari va xarajatlari hisobi
M15	Bank daromadlari va ularning turlari. Bank daromadlarini hisobga olish. Bank xarajatlarning turlari. Bank xarajatlarning hisobini yuritish. Tijorat banklari tomonidan to'lanadigan soliqlar hisobi.
M16	Bank ustav kapitali va uning hisobi Bankning ustav kapitali va unga qo'yiladigan talablar. Bank kapitali hisobining yuritilishi.
M17	Banklarning buxgalteriya hisobdolari Kunlik balans hisobotini tayyorlash va taqdim qilish. Bankning balans hisoboti.
III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar: seminar (S)	
Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi.	
IV-semestr	
S1	Banklarda buxgalteriya hisobi» fanining predmeti va vazifalari
S2	Tijorat banklarida buxgalteriya hisobining tashkil qilinishi
S3	Banklarning hisob-operatsion bo'limi va uning vazifalari
S4	Banklarning hisobvoraqlar rejasi va uning tuzilishi
S5	Banklarda analitik va sintetik hisobning yuritilishi
S6	Tijorat banklarida hujjatlashirish, hujjatlar aylanishi, bank nazorati va uning turlari
S7	Tijorat banklarida mijozlarga depozit hisobvaraq ochish va yopish tartibi
S8	Naqd pulsiz hisob-kitoblar, ularning hisobi va rasmiylashtirish tartibi
V-semestr	
S9	Qimmatli qog'ozlar bo'yicha operatsiyalar hisobi
S10	Banklararo hisob-kitoblarni tashkil qilish, yuritish tartibi va hisobi
S11	Tijorat banklarida mijozlarga kassa xizmatini ko'rsatish tartibi va ularning hisobi
S12	Tijorat banklarida kreditlash operatsiyalarining rasmiylashtirilishi va hisobi
S13	Tijorat banklarida faktoring va lizing operatsiyalari hisobi
S14	Bank ichki operatsiyalarining hisobi
S15	Bank daromadlari va xarajatlari hisobi
S16	Bank ustav kapitali va uning hisobi

S17 Banklarning buxgalteriya hisobotlari

III. Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular
 "Pul va banklar" fani bo'yicha mustaqil ta'lim va ishlarning kalendar
 tematik rejasini

Mustaqil ta'lim mavzulari	
N ^o	
1.	Bank buxgalteriya hisobi.
2.	Valyuta operatsiyalari hisobi.
3.	Bank kassa operatsiyalar hisobi.
4.	Sintetik va analitik hisob.
5.	Banklarda buxgalteriya hisobini tashkil etishning asoslari.
6.	Banklarda buxgalteriya hisobini tashkil qilishning maqsadi va vazifalari.
7.	Bank operatsiyalarining turlarini aniqlash va ularning mazmuni.
8.	Nisqd pulsiz hisob-kitoblar, ularning hisobi va rasmiylashtirish tartibi
9.	Banklarda buxgalteriya hisobi hisobvaraqlar rejasini mazmuni va mohiyati.
10.	Bank balansining tuzilishi va operatsiyalar natijasida balansdagi o'zgarishlar.
11.	Banklarda ish kuni va hujjatlar aylanishini tashkil etish.
12.	Banklarda hujjatlashuv va hujjat aylanishi.
13.	Pul hisob-kitob hujjatlarini rasmiylashtirish tartibi.
14.	Banklarda ichki nazorat va uning turlari.
15.	Tijorat banklarida faktoring va lizing operatsiyalari hisobi
16.	Bank ichki operatsiyalarining hisobi
17.	Bank daromadlari va xarajatlari hisobi
18.	Bank ustav kapitali va uning hisobi
19.	Banklarning buxgalteriya hisobotlari
20.	Tijorat banklarida faktoring va lizing operatsiyalari hisobi

"Banklarda buxgalteriya hisobi" fani bo'yicha mustaqil ta'lim mavzulari uning mazmuni yoritish maqsadida tanlangan va talabada shu haqida bilim ko'nikmasini shakllantirish nazarda tutilgan. Jumladan, Raqamli iqtisodiyot sharoitida pulning mohiyati va vazifalari mavzusi bo'yicha pulning mohiyati, bozor munosabatlari sharoitida pulning asosiy vazifalari, ahamiyati nimalardan iborat ekanligi haqida talabada bilim ko'nikmasini shakllantirish e'tiborga olingan. Shuningdek, pulning taraqqiyoti, rivojlanish tarixi bilan birgalikda bugungi kunda pul bilan bog'liq bo'lgan bugungi kundagi muammolar va ularni yechimlari bo'yicha ham keng ma'lumotlar berib ular haqida ham o'quvchilar bilim ko'nikmasiga ega bo'ladi. Shu mazmunda MT da nazarda tutilgan mavzular haqida talabalar qay tarzda o'zlashtirish, bilim ko'nikmasiga ega bo'lish mexanizmi fanning sillabusida ochib beriladi.

3. V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- Banklarda buxgalteriya hisobining predmeti va metodining o'ziga hos hususiyatlari; ommaviy hodisa, uning muhim belgilari; statistik usuli; statistik taqdimot va uning bosqichlari; Potensial mehnat resurslari haqida tushuncha va uning mohiyati; mehnat resurslari statistikasining mohiyati va ahamiyati; Mehnat resurslarini o'rganish muammolar haqida tashvirlarga ega bo'lish;

- Banklarda buxgalteriya hisobining amaliyotida qo'llanadigan asosiy usullar: Iqtisodiy faol aholi va iqtisodiy nofaol aholi orasidagi farqlar; Ish kuchining ijtimoiy ishlab chiqarishda turgan o'rni; Ish kuchi haqida tushuncha; Mehnat resurslari balans va uning tarkibi; Bandlik va ishsizlik nisbiy ko'rsatkichlarini hisoblash; Ish kuchi taklifi haqida tushuncha va uning kategoriyalari, ishsizlik, uning turlari va o'rganish yo'nalishlari haqida ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak;

4. VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar;
- interfaol key-s-stadlar;
- munozara;
- o'z-o'zini nazorat;
- "Aqliy hujum";
- "Muammo";
- Krossvord
- Annotagrammalar
- Ko'chma dars mashg'ulotlari

5. VII. Kreditni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy nazorat shakllari, hamda mustaqil ta'limda berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish

Asosiy adabiyotlar:

1. F.T. Abduraxidov, A.Y. Nurmuhammedov. Banklarda buxgalteriya hisobi fanidan masalalar to'plami. O'quv qo'llanma. – T.: "Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uy", 2021 – 388 bet.
2. S. Maxmudov, I. R. va katta o'quvchi R. Yuldashev. Tijorat banklarda buxgalteriya hisobi / O'quv-qo'llanma. Andolon – 2017 397 bet.
3. Navro'zova K.N. Banklarda buxgalteriya hisobi va operatsion texnika. O'quv qo'llanma. – T.: "IQTISOD-MOLLYA", 2010 yil, 280 bet.
4. F.T. Abduraxidov, Z.A. Umarov, K.N. Djurayev. "Banklarda buxgalteriya hisobi" O'quv qo'llanma: 2010, 224 bet.

Qo'shimcha adabiyotlar:

I.O'zbekiston Respublikasining «Banklar va bank faoliyati to'g'risida»gi Qonuni. T.: –1996 y.

1. www.lev.uz.
2. www.dormia.uz.
3. Anbullaeva Y.A., Qovalev T.M., va boshqalar "Bank ishi". O'quv qo'llama - B.M.: T.: "Iqtisod-Moliya", 2009 - 576 b.
4. Anbullaeva Sh.Z. "Bank ishi" o'quv qo'llama T. "Iqtisod-Moliya" 2010 y. - 368 b.

Universitetning 2024-yil 16-avgustdagi 301-ij buyrug'i asosida Fan dastrurari va mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqishga ma'sul ishchi

**SamDU O'quv ishlari bo'yicha
I-prorektor:**

A. S. Soleyev

I-prorektor:

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Iqtisodiyotshunoslik fakulteti
mahalla iqtisodiyotini boshqarish instituti Raqamli iqtisodiyotni kashfiyot
duboni Z.T.Rahyev mas'uliyatida tayyorlagan - Banklarida boshqarilayotgan
biroq "Iqtisodiyotshunoslik fakultetida" (tasbiq)

Ushbu fan dasturi 6041 (1060) - Bani islamiyati ta'lim yo'nalishi bo'lgan mo'jallangan bo'lib, unda "Hakikatchi bo'lganlar" fani bo'yicha o'zlashtirilishi hozir hali m, ko'nikma va malakalar uchunligiga.

Makku jannimg maqasid makur y'o'ralisibda tashil olayotgan talablar va banklarda bugalariya metodi va amaliyotni sohasida chapir kashiy bilimlar va zaruriy o'quv materiallari taqdim etilmoqda.

Ushbu an "Banklarda buxgalteriya hisob" deb nomlangan, unda Banklarda buxgalteriya hisobi faqatining proventsi va metodi, uning ahamiyati va roli haqida e'tiqod bilimga va tashvurgu ega bo'lib, moliyaviy hisob faqatining nazariy, usuliy va amaliy masalalarini har uriflama o'rganish, banklarda uqulteriya va uning hisobining tashkil etilishi, buxgalter kuzatishining mohiyati, undan dasturi - usuliy va tashkiliy masalalarini o'rganish. Banklarda buxgalteriya jaryonlarini kuzatish ma'lumotlarini yozdoshish va guruhlash xamda uning ratiolarni tashkil etish, jadvallarda ifodalay olish, taqsimot qaratilishi tuzishi va tashkil qilish usullarini egallash, mako va mikro iqtisodiy ko'rsatkichlar haqida e'tiqod tashvurgu ega bo'lish; mehnat resurslarining mohiyati, nazariy va amaliy masalalarini mehnat resurslarini kuzatish yo'llarini tashkil, ilmiy va tajribaviy gipotezalarini kuzatish to'g'risida tashvurgu ega bo'lishni va olinish xamda ular asosida kuzatishlar o'tqazish bo'yicha ko'maklar xosil qilishdan iborat.

Fan dasturlari fan bo'yicha talabotlarning bilim, ko'nikma va mahoratga qo'yiladigan talablar, ma'rufa va arxivli mashg'ulotlar mazmuni, ushbu texnologiyalar va metodlar, mustaqil ishlash etish shakli va mazmuni, foydalaniladigan asosiy bilimda qo'shimcha adabiyotlarni o'qiydi.

Muallif tomonidan uzilgan ushbu fan dasturi 604106600 - Bank ichi va tashqi moliyaviy ulalubdan uchun mo'ljallangan bo'lib, bo'lgach banklarimiz ishlarini samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga dastur hozirgi kunda talablan darajasida yuzilgan va uni amalda foydalanishga tavsiya etaman.

Samaryand iqtisodiyot va savdo instituti
"Iqtisodiyot nazariyasi" kafedrasini mudiri
do'senti, iqtisodiy fanlari nomzodi

Ayubov I.I.

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Iqtisodiy fanlar fakulteti
mabaita tarqiqiyot boshqarish instituti Raqamli iqtisodiyot kafedrası
dozent Z.T. Bakayev muallifligida tayyorlangan "Banklarda buxgalteriya
hisobi" fanidan tuzilgan fan dasturiga (fichki)

TAQDIZ

Ushbu fan dasturi 60410600 – Bank ishi bakalavriyat ta'lim yo'nalishi uchun mo'ljallangan bo'lib, unda "Banklarda buxgalteriya hisobi" fani bo'yicha o'qitilishi lozim bilim, ko'nikma va malakalar keltirilgan.

Mazbu fanning maqsadi mazkur yo'nalishda tahsil olayotgan talabalarga banklarda buxgalteriya metodi va amaliyoti sohasida chuqur kasbiy bilimlar va zaruriy o'qov malakasini shakllantirishdir.

Ushbu fan "Banklarda buxgalteriya hisobi" deb nomlanib, unda Banklarda buxgalteriya hisobi fanining predmeti va metodi, uning ahamiyati va roli haqida chuqur bilimlar va usuvlarga ega bo'lish, moliyaviy hisob fanining nazariy, uslubiy va amaliy masallarni har taraflama o'rganish; banklarda uxgalteriya va uning hisobining tashkil etilishi, buxgalter kuzatishining mohiyati, turlari dasturi – uslubiy va tashkiliy masallarni o'rganish; Banklarda buxgalteriya jarayonlarini kuzatish va malumotlarni soddalashtirish va guruhlash xamda uning natijalarini statistik jadvallarda ifodalay olish; taqsimot qarorlarini tuzish va tahlil qilish usullarini egallash, makro va mikro iqtisodiy ko'rsatkichlar haqida chuqur usuvlarga ega bo'lish; mehnat resurslarining mohiyati, nazariy va amaliy masallarni mehnat resurslarini baholash yo'llarini bilish, ilmiy va tajribaviy gepotizalarni xisoblash to'g'risida usuvlarga ega bo'lishni ta'minlash hamda ular asosida hulosalar chiqarish bo'yicha ko'nikmalar hosil qilishdan iborat.

Fan dasturida fan bo'yicha talabalarining bilim, ko'nikma va malakalariga qo'yiladigan talablar, ma'ruza va amaliy mashg'ulotlar mazmuni, ta'lim texnologiyalari va metodlari, mustaqil ishning tashkil etish shakli va mazmuni, foydalaniladigan asosiy hamda qo'shimcha adabiyotlar ro'yxati keltirilgan.

Muallif tomonidan tuzilgan ushbu fan dasturi 60410600 – Bank ishi ta'lim yo'nalishi talabalar uchun mo'ljallangan bo'lib, bo'lajak banklarning ish samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga dastur hozirgi kun talabalar darajasida yozilgan va uni amalda foydalanishga tavsiya etilgan.

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti
Iqtisodiy fanlar fakulteti
Raqamli iqtisodiyot kafedrası
dozent Z.T. Bakayev



N. Arayev